

PETER MAY

NOČNÍ BRÁNA

AKTA ENZO VII

HOST

OD AUTORA
BESTSELLEROVÉ TRILOGIE
Z OSTROVA LEWIS

PETER MAY

NOČNÍ BRÁNA

AKTA ENZO VII

Přeložila Linda Kaprová

BRNO 2022

THE NIGHT GATE

Copyright © Peter May, 2021

Translation © Linda Kaprová, 2022

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2022
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1256-0 (PDF)

ISBN 978-80-275-1257-7 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1258-4 (MobiPocket)

*Tuto knihu věnuji
památce Maud Taillardové*

„Umění je lež, která nám
pomáhá spatřit pravdu.“

PABLO PICASSO

Émile Narcisse je se svým vzhledem spokojen. Marnivost vždy patřila k jeho slabším stránkám. Zatímco druzí v něm možná vidí jen dalšího starce z mnoha, on sám sebe dodnes považuje za mladíka, pod jehož úsměvem tají srdce a za jehož modrýma očima se všichni otáčejí. Šedesát let koneckonců není žádný věk. Je to zralost. Některým mužům stárnutí jen prospívá. Jako kvalitnímu vínu. Kdyby v zrcadle tak soustředěně nesledoval, jak si upravuje vázanku a rovná límeček, dokázal by dohlédnout za svůj odraz a spatřit jistotu, že i na něho čeká smrt. Pýcha a hrabivost mu však zavázaly oči.

Vybral si pokoj v zadním traktu hotelu s výhledem na řeku. Přesněji řečeno, na její líně se převalující slepé rameno. Na jeho černé hladině se odrážejí jen stromy, které rostou na ostrůvku naproti. Za ním pak majestátně, avšak svižně putuje na západ k dvě stě padesát kilometrů vzdálenému Atlantiku řeka Dordogne nasycená nedávnými dešti. Jenže už se setmělo a za oknem není vidět nic.

Mrkne na hodinky. Je načase vyrazit. Radostným vzrušením ho zamrazí. Ale také pochybnostmi. Copak by mu osud skutečně mohl seslat takové štěstí? Nedokáže tomu uvěřit. A přesto, vždyť se ocitl tady.

Pod podrážkami mu tichounce zavrzejí podlahová prkna a on se bezstarostným krokem vydá dolů do recepcce. Nikde

nikdo. Ruch turistické sezony zůstal už jen vzdálenou vzpomínkou. Tabulka na pultu hostům připomíná, že za pár týdnů hotel na měsíc zavírá. Každoroční celozávodní dovolená. Znovu otevře až v prosinci u příležitosti Vánoc a Nového roku — tedy, pokud pandemie jejich oslavy vůbec umožní.

Narcisse nahlédne dvoukřídlymi prosklenými dveřmi do restaurace. Po opuštěných stolech se rozlévá studeně žluté světlo a na okna v protější stěně se tiskne temnota chladného říjnového večera. Ještě neodbila půl osmá a na francouzskou večeři je příliš brzy. Ale až se sem vrátí, na jídlo si zajde a všechno oslaví láhví bordeaux. Venku po ulici projede auto. Narcisse položí klíč na pult. Naštěstí tu nikdo není a nenutí ho, aby si nasadil respirátor. Nahmatá ho v kapse, s pocitem uspokojení, že ho tam může nechat. Nesnáší ho, dusí se v něm a propadá klaustrofobii. Zároveň si uvědomuje, že mu významně pomáhá chránit zdraví. Ve svém věku si nemůže dovolit riskovat.

Ani si nevšimne, že u barového pultu sedí nad nedopitým pivem nějaký muž schovaný za výtiskem regionálního deníku. Když však Narcisse vykročí do mrazivého vzduchu, osamělý host noviny odloží a chvatně zamíří k východu na terasu. Odtamtud sleduje, jak se obchodník s uměním vzdaluje k plotu a dech se mu ve světle pouličních lamp sráží v bílou páru. Muži se v hrudi vzedme hněv, stravující zuřivost, která může každou vteřinu vybuchnout. Ten prolhaný náfuka ani netuší, že tu Bauer vůbec je. Zbývá ale ještě půlhodina času. Bauer ví, že ho zahrada naproti hotelu dovede strání přímo nahoru k místu, kde se bránou vstupuje na postranní terasu jejího domu.

U pošty zahne Narcisse vlevo a ocitne se na zpevněné plošině ve svahu pod zámkem, jehož obrys se zakusuje do hvězdnatého nebe. Narcisse se zachvěje a přitáhne si límec těsněji ke krku. Z obou stran se mačkají středověké kamenné domky,

mezi nimiž z oblohy zbývá jen úzká černá stuha, a povětrím se line sladká podzimní vůně hořícího dubového dřeva. Opojně mu stoupá do hlavy a v nose ho štípe ledový vzduch.

Narcisse vystoupá do kopce a v místě, kde se vpravo a vlevo domky rozestupují, uvidí otevřenou branku parčíku. Probíhá tu rekonstrukce pomníku obětem války a ve svitu pouličních lamp se leskne natažená bezpečnostní páska. Uličkami z patnáctého století se proplétá studený větřík a lehounce ji rozechvívá. Ještě před parkem však Narcisse odbočí k vysokým kamenným schodům jednoho domu. Nad nimi tone ve stínu maličká veranda. Narcisse zaváhá. Pak se zhluboka nadechne a nasadí si respirátor, jako by chtěl zůstat inkognito. Nadchází hodina pravdy, snad dokonce okamžik, k němuž celou svou kariérou směřoval. Okenice vlevo ode dveří jsou otevřené, ale za nimi čeká jen tma. Nikde v celém domě se nesvíí a teprve nyní Émile Narcisse zneklidní. Uchopí klepadlo a dvakrát jím ostře udeří o dřevo. Zevnitř uslyší, jak ozvěna utonula v temnotě. Obavy vystřídá podráždění. Narcisse zaklepe znovu, tentokrát důrazněji. Podráždění přeroste v popuzenost a vzápětí se dostaví frustrace. Je to celé jen důmyslně zosnovaná habaďůra? Vezme za kliku, která k jeho překvapení povolí. Dveře se zhoupnou do tmy.

„Haló?“ Hlas zazní podivně, jako by k němu nepatřil.

Nikdo neodpoví. Narcisse překročí práh a zašátrá po vypínači. Nahmatá ho. Vypínač ovšem žádné světlo do jeho světa nevnese. Narcisse přidušeně zakleje do respirátoru a znovu zavolá.

„Haló?“

Pořád nic. Postoupí o krok. Od minulé návštěvy si pamatuje, že se tudy vchází do kuchyně a protějščí dveře za dlouhým stolem vedou krátkou předsíní do honosného salonu. Émile Narcisse ale skoro nic nevidí. Oči má ještě oslněné pouličním osvětlením, které zanechal za sebou. Dům působí vychladle

a opuštěně. Vztek už Narcisse rozpaluje doběla, jako by mu snad měl posvítit na cestu. O něco rázněji popojde do kuchyně, nahmatá okraj stolu a nechá se jím vést. Kolem něho začínají vyvstávat obrysy.

Poleká ho jakési zašvelení. Jako když hedvábí sklouzne po hedvábí. Così se před ním mihne a pohyb se zhmotní v siluetu. Od naleštěné oceli se odrazí záblesk světla a Narcissovi vzápětí projede hrdlem čepel ostrá jako břitva. Nevnímá bolest, jen zvláštní pronikavé pálení, a najednou se nemůže na-dechnout. Rukama se popadne za krk. Mezi promrzlými prsty se mu řine teplá tekutina. Tiskne si dlaněmi ránu, jako by tím snad dokázal ten příval zastavit. Slyší, jak mu v přeseknutém hrtanu bublá krev. Sotva před chvílí ho ještě rozpaloval hněv. Teď Narcisse ví, že zemře. Přesto jako by se s tím odmítal smířit. Tohle prostě není možné. Vědomí rychle uplývá do tmy. Narcisse klesne na kolena. To poslední, co ještě zahlédne, než se zřítí tváří k zemi, je vrahův obličej, který na prchavý okamžik ozáří měsíc. A Narcisse nevěří vlastním očím.

Jihozápadní Francie, říjen 2020

Tabulka na dveřích upozorňovala, že porodní oddělení je otevřené jen od sedmi hodin ráno do půl deváté večer. Enzo by rád věděl, co se asi stane, když nastávající rodiče praskne voda uprostřed noci. Možná se dnes už porody plánují tak, aby se stihly v pracovní době.

Podržel dveře Sophii, která opatrně vyšla na Wilsonovu ulici, zavěšená levačkou za Dominičino rámě. Od řeky Lot, jejíž břehy spojoval starobylý most Valentré, studeně foukalo, a když si sundali ústenky, dech se jim srážel v bílé obláčky.

Sophie celá zářila. Do termínu porodu jí zbývalo pouhých šest týdnů. Kontrola dopadla dobře. Sophie si na ultrazvuku okouzleně prohlížela snímky malého chlapečka, ale v pětatřiceti letech za sebou měla už dva potraty a se zuřící pandemií nebylo rozhodně opatrnosti nazbyt.

Enzo kráčet za dcerou a za ženou, která pro něho v uplynulých devíti letech tolik znamenala, a zmocnilo se ho dojetí. Chovaly se k sobě jako matka a dcera, ačkoli Sophii její skutečná matka Pascale zemřela při porodu. V srdci mu svádělo štěstí boj s lítostí. Netrval však dlouho. Copak by z těch dvou Enzo mohl mít cokoli jiného než radost?

Poslouchal, jak si v tom chladném dni na sklonku podzimu nadšeně povídají, a srdce se mu kvůli Dominique sevřelo smutkem. Od začátku oba věděli, že Dominique nemůže mít děti. Sice tvrdila, že se s tím smířila, jemu ale neuniklo, jak se dívá na miminka v kočárku nebo nastávající maminky, na nichž bylo těhotenství už hodně vidět. Dobře si uvědomoval, že bez dětí jí v životě bude už navždy něco chybět.

Svým způsobem teď se Sophií prožívala těhotenství alespoň zprostředkovaně a Enzo věděl, že narození dítěte očekává se stejnou bezmeznou radostí jako každá babička. Navíc Laurent, kterého měl Enzo s Charlotte, jinou matku než Dominique s výjimkou několika prvních měsíců života v podstatě nepoznal. Enzo ani po všech těch letech nedokázal setrást vzpomínku na to, jak nad ním Charlotte stojí v dešti a míří na něho pistolí, připravená otce svého dítěte zabít.

Minuli nepromokavé bannery přivázané na zrezivělý plot. Na fasádu Francouzské národní banky na protější straně ulice vrhaly stín větve rozložené pinie. U pošty zahnuli vpravo a vydali se k bulváru Léona Gambetty.

„Už se nemůžu dočkat, až to bude za mnou,“ zaslechl Sophii, „a budu to moc zapít!“ Vesele se ušklíbl. Jaký otec, taková dcera.

Za pět minut už přešli bulvár naproti cahorskému divadlu a po ulici Georgese Clemenceaua došli na stromy zastíněné náměstíčko u tržnice. Platany už stihly téměř opadat a podél obrubníků se válely závěje křehkých hnědých listů. Před pizzerií La Lamparo dosud na hosty čekaly nachystané stolký a židle. Choulila se na nich hrstka otužilců v kabátech, kteří si potřebovali zakouřit nebo se jim nechtělo sedět uvnitř s nasazenou ústenkou.

Před vchodemENZova domu vyhlížela důvěrně známá postava. Měla uniformu a hnědé vlasy úhledně sepnuté pod čepicí do drdolu. Figura se jí za ta léta trochu zaoblila, přesto

stále působila atraktivně. Enzo ji už několik roků neviděl a nejdřív ho napadlo, že se určitě něco přihodilo. Ale jakmile si jich žena všimla, usmála se a všechny jeho zlé předtuchy rozptýlila. Chystal se ji na uvítanou políbit na obě tváře, avšak opanoval se a zastavil se předepsané dva metry od ní.

„Nazdar, Hélène,“ pozdravil ji trochu rozpačitě. Od doby, kdy si spolu málem něco začali, uplynulo už dobrých patnáct let.

„Enzo!“ usmála se zářivě. „Ty jsi nám nějak zestárl.“

Neodvážil se lichotku opětovat.

„Táta je starý, co ho znám,“ přisadila si Sophie.

„Stařec nad hrobem,“ přidala se Dominique.

Enzo zoufale rozpřáhl ruce. „V mém životě je plno žen, které mě akorát v jednom kuse šikanují.“

Hélène si ho prohlédla důkladněji a udiveně svažila obočí. „Co se ti přihodilo s vlasy?“

„Vždyť je pořád ještě mám,“ ohradil se, sáhl si po koňském ohonu a pročísl ho prsty, jako by se chtěl raději ujistit.

„Možná trochu prořídlý, ale to jsem nemyslela. Co tvůj bílý pruh? Je pryč!“

Enzo protáhl obličej. Bílý pruh, který se mu tmavou hřívou táhl po straně od čela k týlu a podle něhož Enza skoro celý život každý hned poznal, patřil k projevům onemocnění známého jako Waardenburgův syndrom. Tomu vděčil i za to, že se narodil s jedním okem hnědým a druhým modrým. Jinak se na něm však nepodepsalo. Ve škole si svými vlasy vysloužil přezdívku Straka. „I ten mi zůstal. Akorát ho pro samé šediny už ani nevidíš.“

„Škoda.“ Hélène přemohla úsměv. „Teď už jsi jenom starý obyčejný Enzo Macleod, který se od ostatních Enzů Macleodů ničím neliší.“

„Kromě toho ohonu,“ připomněla Sophie, „a té jeho bundy a kapsáčů.“

„A hipisáckého žebadla přes rameno.“ Dominique za tašku láskyplně zatahala.

„Dodneška vypadá, jako by utekl ze šedesátek,“ dodala Sophie.

Hélène si nejspíš teprve teď všimla jejího břicha. „Vypadá to, že jste s Bertrandem nezaháli.“

Sophie úsměv prozrazoval, jak ji to potěšilo. „Mám termín příští měsíc.“

„Tak to gratuluju.“

„Půjdeš s námi nahoru?“ zeptal se Enzo.

Ale Hélène zavrtěla hlavou. „Nechci ti narušit tvou sociální bublinu.“ Takto vláda označovala skupinky blízkých osob, jejichž kontakt nařízení proti šíření koronaviru povolovalo. „Jen jsem ti přišla vyřídit vzkaz.“

„Tak my půjdeme napřed,“ rozhodla Sophie a Dominique otevřela dveře cihlového domu. Do pozdně říjnového odpoledne zavanul teplý vlhký vzduch.

Když osaměli, Enzo se zeptal: „Tak kdopak mi co vzkazuje?“

„Jedna dávná přítelkyně.“

„O koho jde?“

„O profesorku Magali Blancovou.“

„Myslíš tu forenzní archeoložku? Proč mě neoslovila sama?“

„Vypadá to, že na tebe ztratila kontakt. Žije teď v Paříži a její prosba, abychom jí pomohli tě najít, skončila na stole zrovna mně.“

Enzo se nechápavě zamračil. „Co mi může chtít? Už je to spousta let, co jsme pracovali spolu.“

„Podíli se na vyšetřování jedné dost zajímavé vraždy kousek od Cahors.“

Enzo zabloudil pohledem k budově tržnice a k otevřenému bistru s předzahrádkou, kde s Dominique často obědvali. Kousek dál na náměstí si ve stínu dvou kupolí katedrály každé dopoledne dopřával kávu v podniku Le Forum. Život v tomto

dva tisíce let starém římském městečku v jihozápadní Francii plynul stejně poklidně jako vody řeky Lot, která ho objímala. Beze stresu. A Enzo si ho užíval. Vzdychl. „Tohle už jsem pověsil na hřebík, Hélène. A na univerzitě Paula Sabatiera už pět let neučím.“

„Já myslela, že staré nevyřešené případy jsou tvoje parketa,“ popíchla ho.

Privřel oči. „Jenom když si dám o skleničku vína víc, než bych měl, a nechám se do toho uvtat hloupou sázkou.“ Vyřešil všech sedm vražd popsanych v knize novináře Rogera Raffina, ale přesto sázku proti Hélène a prefektovi formálně nevyhrál.

„To bych nečekala, že člověk s takovým nadáním na forenzní vědy jednou ztratí chuť poradit si s něčím netriviálním.“

Enzo se kysele ušklíbl. „Ty jsi vážně agentka provokatérka, Hélène, víš to, vid’?“

„A to myslíš čistě technicky, nebo to je zase nějaká tvoje obskurní skotská hantýrka?“

Provrtal ji pohledem. „O co jde?“

Roztáhla ústa od ucha k uchu. „Já to věděla.“

„Hélène!“ zavrčel varovně.

„Je to starý případ, Enzo.“

„No, jestli ho zkoumá Magali, tak bude asi *hodně* starý.“

„Pětasedmdesát let, možná víc.“

Udiveně sraštil obočí. „To znamená období druhé světové války. Tehdy o život přišla spousta lidí. Proč si někdo myslí, že jde o vraždu?“

„Ostatky vysoce postaveného důstojníka Luftwaffe s prostřelenou hlavou, mělce pohřbené ve středověké vísce na březích řeky Dordogne zrovna neodpovídají klasickému scénáři z válečných dob.“

„Pachatele dneska už těžko dopadnou.“ Případ ho proti jeho vůli začal zajímat.

„O to asi nikomu ani nejde. Ale nemají archeologové v popisu práce rozkrývat záhady historie? Magali by byla jen ráda, kdyby si ten hrob, pokud se mu tedy tak dá říkat, prohlédl odborník. Ona se tam sama nedostane.“

„Kde to je?“

„Ta obec se jmenuje Carennac. Leží na severu našeho departementu. Jen něco přes hodinu cesty odtud.“

Šedý monolit na studené jižní obloze rozpustila tma. Enzo vyšel z kuchyně a u sebe v křesle našel rozvaleného Laurenta, který si ve světle stojací lampy u okna líně drnkal na jeho kytaru. Otec chvíli postával ve dveřích a s nelíčenou láskou se díval na syna, který si jeho přítomnosti zatím nevšiml.

Laurent byl už pořádný habán, ve svých jedenácti letech se pěkně vytáhl a živelný růst s sebou odnesl dětskou baculatost. Černé vlasy, za které vděčil matce, mu v bohatých kučerách spadaly do čela. Tomu, že by po otci podědil Waardenburgův syndrom, nic nenasvědčovalo. Zato Alex, Enzoův vnuk, který se narodil jeho skotské dceři Kirsty, měl problémy se sluchem. Poškozený gen přeskočil jednu generaci. A přestože genetické testy Sophiina nenarozeného miminka vyšly negativně, hlodající nejistotu to zcela nerozptýlilo. Laurentovy dlouhé prsty se rozpínaly po hmatníku jako pavoučí nohy. Projevoval opravdový talent. Enzo se k němu potichu přikradl zezadu a hbitým pohybem mu kytaru vytrhl.

„Hej!“ zaprotestoval Laurent.

Enzo rozložil prsty mezi prazce. „Zkus A dim,“ navrhl. „Přechod z háčka zní nádherně.“ A na důkaz přejel palcem po strunách.

Laurent se narovnal, prohlédl si, kam otec umístil prsty, a hmátl po kytaře. „Půjč to sem, já to zkusím.“ Téměř okamžitě akord našel a pak si vyzkoušel přechod z H dur. „Dost dobrý,“ poznamenal uznale.

„To jo,“ souhlasil Enzo a nástroj mu zase sebral.

„Hej!“ ohradil se Laurent znovu.

„Máš úkoly.“

„Ty jo, tatí.“ Enzo v synově žadonění rozeznával vlastní pro-
táhlý skotský přízvuk. Vždycky spolu mluvili anglicky a Lau-
rent si otcův skotský dialekt rychle osvojil. Jako Sophie. Ale
stejně jako ona byl Enzův syn tělem i duší Francouz, jak kul-
turně, tak jazykově.

„Pojď, Lo-Lo, pomůžu ti s matikou.“ Z předsíně se k nim
připojila Dominique, posadila se ke stolu a položila na něj
obě ruce dlaněmi dolů. V domácím vzdělávání získala za dobu
trvání lockdownu už úctyhodnou praxi. „Kde máš tašku?“

„V pokoji.“

„Tak šup pro ni.“

„Ale mamí, je to nutný?“

Naklonila hlavu k rameni a zvedla jedno obočí. To stačilo,
aby Laurenta přiměla se zvednout a odloudat se s rukama
v kapsách do pokoje.

Ve dveřích se minul s nabalenou Sophií v kabátu a šále.
Došla k francouzskému oknu, přitiskla nos na tabulku a roz-
hlédla se po náměstí. „Kde ten Bertrand vězí? Rozteču se hor-
kem, jestli brzo nepřijde.“ Ohlédla se do pokoje. „Tak co máš
v plánu, papa? Pojedeš se podívat na ten hrob?“

Dominique tázavě otočila hlavu Enzovým směrem. „Máš
to v plánu?“

Enzo pohodlně klesl do uvolněného křesla a zabrnkal něja-
ký akord. „Nemám ani trochu chuť se v té zatracené pandemii
trmácet někam moc daleko od Cahors.“

„Když si vezmeš respirátor, budeš v pohodě,“ namítla
Sophie.

„Pro tebe to v pohodě je, Sophie. Ty jsi ještě mladá.“

„Tak já pojedu s tebou,“ navrhla Dominique. „Vezmeme
auto, odvezu tě. Vždyť se nemusíme s nikým potkat.“

„A co Laurent?“ Školy po prudkém nárůstu počtu nakažených vláda zase zavřela.

„Můžeme ho pohlídat my s Bertrandem,“ nabídla se Sophie. Od dveří se ozvalo zajásání. Všichni se otočili.

Laurent se nadšeně zubil, v jedné ruce se mu houpala školní taška a druhou pěstí vítězoslavně máchl do vzduchu. „Jo! Bertrand skvěle paří Resident Evil.“

Enzo zalétl pohledem k odhozenému ovladači na PlayStation a pomyslel si, že uniknout na pár hodin z domu by přece jen nemusel být tak špatný nápad.

Stará paní si hoví ve svém oblíbeném houpacím křesle, které jejímu posluchači pro to křehké tělo připadá nemilosrdně tvrdé. Jediné pohodlí jí poskytuje téměř plochý polštářek za zády. Stříbřitě šedé vlasy neztratily bohatost ani lesk, ale jejich majitelka si je stahuje do přísně vyhlížejíciho drdolu. Hladká, lesknoucí se tenounká pleť jí zrudověla od ohně. V začouzeném topeništi obrovského krbu, který zcela dominuje čelu salonu, řeřavěji uhlíky.

Hlas, stejně jako její tělesná schránka, působí chatrně a on si uvědomí, že tahle pětasedmdesátiletá dáma je o pouhých deset let starší než on. Seschne takhle během deseti let také?

*Když se však žena pustí do vyprávění příběhu, který tolikrát vyslechla a za napjatého ticha bezpochyby neméněkrát na oplátku předala důvěrným přátelům, promyšlený, vy-
cizelovaný a vybroušený s profesionální patinou, promluví jasně, pevně a sebejistě.*

Návštěvník si v pohodlném ušáku přehodí nohu přes nohu, po vzoru své hostitelky složí ruce do klína a s hlavou napatrně nakloněnou k rameni naslouchá vyprávění.

Jmenoval se Paul Lange a nikdy život nebral moc vážně. Myslím, že mu mohlo být takových dvaadváct nebo třicet let, takže se musel narodit někdy kolem přelomu století. Určitě

by si ani v té nejbujnější fantazii nepředstavil, že se 25. června 1940, v den nastolení příměří, ocitne v brzkých ranních hodinách v jedné rolnické vesničce na severu Francie. Nicméně přesně to se mu přihodilo a teď tu poslouchal, jak Adolf Hitler vypráví o vyjednávání ve vagonu z Compiègne. Lange za to podle všeho vděčil jen svému přátelství s Hitlerovým oblíbeným architektem Albertem Speerem.

Kolem Vůdce se semkla skupinka jeho oddaných obdivovatelů z řad umělců a architektů. Sdílel s nimi své potěšení z toho, jak zvrátil potupu Versailleského míru, již muselo Německo snášet po porážce v první světové válce. Nechal prý památný vůz vytlačit z muzea na tentýž úsek železniční trati v Compiègueském lese, kde byla kdysi podepsána Versailleská smlouva. Tam Francouze přinutil přijmout porážku a podepsat příměří, které teď Francii rozštěpí vedví.

Herr Hitler byl sám se sebou velice spokojen.

Langeho tím úspěchem ohromil. On sám krátce bojoval v první světové válce a pak zažil léta úpadku a spirálu inflace, které na Německo uvalily vítězné mocnosti. Porážka Francie nyní roky temna a nepokojů smazala za pouhých šest týdnů. Německo si svou čest vydobylo zpět. Teď však už minula první hodina po půlnoci a Lange zoufale toužil po cigaretě. Nepochyboval, že v tomto ohledu není sám. Zapálit si před Hitlerem by si nikdo netroufl. Poté, co se Vůdce své závislosti na nikotinu zbavil, přísně zakázal příslušníkům uniformované policie, SA a SS kouřit na veřejnosti, a to i mimo službu. Není nic horšího než napravený kuřák, prolétlo Langemu hlavou. Snad se mu později naskytne příležitost vytrazit se nenápadně do zahrady a zakouřit si tam.

Jenže teď ještě nemohl. Blížila se jedna hodina třicet pět minut. Hitler nařídil otevřít okna a do domu zavál teplý vlhký vzduch. Z dálky k nim přes skřehotání žab a bzučení hmyzu doléhalo hřmění. Někde za vedlejším údolím se strhla bouřka

a na zlověstném nebi se blýskalo. A vtom ho uslyšeli. Pronikavý a průzračný hlas polnice, který oznamoval konec bojů.

Nalily se přípitky, pozvedly se sklenice a někteří účastníci společnosti nepozorovaně zmizeli na onu cigaretu, po níž Lange tak toužil. Jeho však Hitler chytil za paži. Jasně modré oči se mu leskly dojetím z vítězství. „Na okamžik, Paule. Mohu vám tak říkat?“

Lange užasl, že Vůdce zná dokonce jeho křestní jméno. „Samozřejmě, mein Führer.“

Hitler si ho odvedl k barové skříňce a oběma dolil. Langemu skotskou whisky, sobě perlivou vodu. „Za pár dní se chystám na krátkou návštěvu Paříže,“ poznamenal. „Žádné naparování, žádný triumfální průvod po Champs Elysées. Jen pár lidí. Velmi komorní delegace. Slyšel jsem, že město dobře znáte.“

Langeho překvapilo a trochu znepokojilo, že o něm Vůdce s někým mluvil. „Ano, navštívil jsem Paříž už mnohokrát.“ Koutkem oka zahlédl Speera, jak je pozoruje a napjatě poslouchá. „Žádný renomovaný obchodník s uměním by nebyl hoden toho jména, kdyby neznal galerie a aukční síně světového hlavního města umění.“

„Výtečně. Tolik zajímavých míst a tak málo času. Vítězný oblouk, Eiffelova věž, hrob neznámého vojína a samozřejmě Napoleonův hrob v Invalidovně. Čím byste mi doporučil začít?“

Lange se zhluboka nadechl. Vůdce na něho vložil tíživou odpověď. „Já bych navštívil nejdříve Operu. Je to jedna z nejúchvatnějších staveb na světě vůbec.“

Hitler se doširoka usmál a Lange pochopil, proč tento zdánlivě bezvýznamný člověk nízkého vzrůstu v lidech vzbuzuje takovou oddanost a touhu ho následovat. Ten úsměv, který jako by patřil jen jemu, a ty oči pevně upřené na něho vyzařovaly neobyčejné osobní kouzlo. Najednou si připadal

výjimečný. „Líbíte se mi. Přesně to bych udělal i já. A na závěr nás samozřejmě čeká Louvre. Celý život se toužím osobně seznámit s Monou Lisou. O Italech si člověk může myslet leďacos, ale da Vinci nepochybně patří k největším umělcům v dějinách lidstva.“

Langemu se stáhl žaludek hrůzou. Vrhł rychlý pohled na Speera. Pevně semknuté rty jeho přítele odrážely jeho vlastní zlou předtuchu. Führera zjevně nikdo neinformoval.

O tři dny později, 28. června, přistála v půl šesté ráno Hitlerova nepočetná družina na skromném letišti Le Bourget severovýchodně od Paříže. Lange a ostatní členové výpravy byli vybaveni šedými uniformami, které téhle nesourodé společnosti výtvarníků, architektů a sochařů propůjčovaly vojenský vzhled.

Na ranveji je očekávaly tři černé sedany, včetně Hitlerovy speciálně zkonstruované limuzíny Mercedes-Benz Tourenwagen se třemi řadami sedadel a sklopnou střechou. Hitler se posadil vedle svého osobního řidiče, důstojníka SS Ericha Kempky, Lange se Speerem a sochařem Brekerem využili sklápěcí sedadla a Hitlerovi pobočníci zaujali místa vzadu.

Lange v pochmurně šedém světle úsvitu očarovane hleděl na bezútěšná liduprázdná předměstí pokořené metropole, kterými jejich malá suita projížděla. Brzy kolem nich začaly defilovat již známější pařížské dominanty a na Langeho padla podivná sklíčenost při pomyšlení, že se město dostalo pod německou nadvládu. Mělo tak nezkrotně francouzskou povahu. Německá účelovost mu setře jeho zářivý pel, škrtne z *joie de vivre* všechnu radost.

Kempka je odvezl rovnou do devátého obvodu ke Garnierovu paláci na place de l'Opéra, kde na ně u vchodu čekal plukovník německé okupační správy. Lange novobaroční stavbu architekta Charlese Garniera důvěrně znal a s potěšením sle-

doval, jak Hitler obdivuje majestátní schodiště s pompézní výzdobou, dechberoucí foyer a elegantně zladený parter. Před odchodem chytil Vůdce Langeho za loket a zašeptal: „Výtečná volba, Paule.“

Poté projeli kolem kostela La Madeleine, po Champs Elysées až na Trocadéro, kde Hitler nařídil zastavit, aby se tu mohl nechat vyfotografovat. Pak několik minut postál se sklopenou hlavou ve vznešeném rozjímání u Napoleonova hrobu. Diktátor, který přijel projevit úctu jinému diktátorovi.

Nakonec dorazili k Louvru s jeho rozlehlým nádvořím nazývaným place du Carrousel a se dvěma křídly, která původní budovu propojovala s Tuilerijským palácem. Lange se Speerem spolu od té noci ve venkovské chalupě nemluvili, a když teď Hitler vyrazil přes Napoleonovo nádvoří a dožadoval se informace, kde je k vidění Mona Lisa, přezdívaná Francouzi *la Joconde*, oba muži napjatě mlčeli. Plukovník okupační správy, kterému se jen s obtížemi dařilo udržet s Vůdcem krok, se k němu naklonil a tlumeným hlasem mu chvatně cosi vysvětloval. Ostatní je v obavách následovali.

Hitler se zničehonic zastavil a pohled mu potemněl vztekem. „Proč jsem nebyl informován?“ rozzuřil se. Otočil se ke své nepočetné umělecké klace. „Kdo to věděl?“

„Co přesně, mein Führer?“ Langemu připadalo, že Speerova neupřímnost přímo bije do očí.

„Ti mizerové celé muzeum vyklidili. Už před deseti měsíci! Všechny umělecké předměty do jednoho poukřývali v zámcích na Loiře. Ve svobodné zóně. Včetně Mony Lisy.“

Lange sledoval, jak se Vůdci v koutcích úst vztekem pění sliny. „Domnívám se, mein Führer, že umělecká díla přesunuli z Paříže, aby je uchránili před hrozícím bombardováním. Kdo mohl tušit, že je do šesti týdnů téměř bez odporu porazíme?“

Hitler se však nemínil nechat uchlácholit. V jeho dlouhém mlčení doutnala zuřivost. Pak se otočil na podpatku a rázným

krokem se vydal zpátky k autu. Hlouček umělců vrhající v ran-
ním slunci dlouhé stíny, se před ním rozestoupil jako Rudé
moře. „Návštěva je u konce! Do tohoto proklatého města už
nikdy nev kročíme.“ Zjevně se jednalo o královský plurál.

A skutečně do Paříže už nikdy nev kročil.

*Stará paní se pohrouží do dlouhého ticha. „Mohl byste
prosím přiložit?“ ozve se po chvíli a podívá se na svého po-
sluchače. „Začíná tu být zima.“*

*„Samozřejmě.“ Návštěvník se zvedne z křesla, vytáhne
z koše tři polena a přihodí je na řevavé uhlíky. Na očazený
kámen dopadne roj rudých jisker, čerstvá polena zapras-
kají a zasyčí a dým, který se z nich začne linout, stoupá
do komína.*

*Muž se usadí zpět na místo, zatímco ona sleduje polínka,
dokud je nezačnou olízovat první plameny. Spokojená, že
se dřevo vznítilo, se uvelebí v houpacím křesle a pokračuje
ve vyprávění.*

O týden později, po návratu do Německa, byla Langemu do-
ručena zpráva, že ho Vůdce očekává ve své horské rezidenci
Berghof, v Obersalzbergu v Bavorských Alpách.

Vydal se vlakem z Berlína a brzy odpoledne vystoupil
v Berchtesgaden, kde ho už očekával Hitlerův Tourenwagen.
Pokud si ho Erich Kempka pamatoval, nedal to na sobě ni-
jak znát. Převzal Langeho cestovní brašnu, uložil ji do kufru
limuzíny a pak vyrazili na relativně krátkou cestu borovými
lesy v podhůří Hoher Göllu, který dominuje hranicím Bavor-
ska a rakouského Solnohradska.

Byl horký den a v letním horském povětří bzučel hmyz.
Lange si odložil klobouk a sako, vyhrnul si rukávy košile a vy-
chutnával si ve tváři vlahý vítr. Silnička byla úzká a Kempka
musel uplatnit veškerý svůj řidičský um, aby rozměrný Touren-

wagen provedl serpentinami šplhajícími výš a výš k horám. Vpravo klesaly zalesněné stráně do údolí, jehož obrysy až k zamíženému obzoru lemovaly visky jako nahloučené domečky pro panenky. Všude kolem nich se krajina zvedala v oblých i rozeklaných křivkách kopců a skalních štítů.

Od chvíle, kdy se mu na prahu zjevil soukromý poslíček a předal mu státní pečetí opatřenou obálku s ručně psaným Hitlerovým „pozváním“ na Berghof, se Langemu postupně čím dál více svíraly svaly kolem žaludku. Pocit se mezitím vystupňoval v kruté křeče. Napohled na sobě nedával nic znát, ale ústa měl vyprahlá jako pouštní písek a tepovou frekvenci by ani nespočítal. Nedokázal si představit, co po něm Herr Hitler může chtít, ale obával se nejhoršího. Obzvlášť po té blamáži s Louvrem.

Proč Führera nikdo předem nevaroval? Evakuaci sbírek měla před německou invází do západní Evropy rozvědka bezpochyby důkladně zmapovanou, ale možná převládl názor, že Vůdce má na práci důležitější věci. Invazi do Polska, vyhlášení války Velkou Británií, ruské řinčení zbraněmi. Umění se jevilo tak podružně. Přesto mu nacisté přikládali nesmírnou hodnotu a na mezinárodních trzích si rozšiřovali vlastní soukromé sbírky, jako by zušlechťující vliv umění nějakým způsobem dokázal zmírnit barbarství, které se s nimi pojilo.

Nakonec odbočili na ještě užší soukromou cestu a zastavili před kamennou vrátnicí s mírně svažitou taškovou střechou, kde jim uniformovaná stráž zkontrolovala doklady. Kempka jen tak tak vytočil prudkou serpentinu a po závěrečném stoupání zastavil u paty schodiště vedoucího k Hitlerovým dveřím.

Langem vklouzl do saka, nasadil si klobouk a rychle vyběhl po kamenných stupních na dlážděnou terasu, kde ho Vůdce už očekával, aby ho přivítal. Oba se pozdravili vztyčenou pravicí a pak Hitler podal Langemu ruku a stiskl mu ji. „Jsem

rád, že jste měl možnost dorazit, Paule. Vítejte v mém skromném útočišti.“

Návštěvník zvedl pohled k impozantní stavbě s terasami a balkony, která mu rozhodně skromná nepřípadala. A dobře věděl, že co se přijetí Hitlerova pozvání týče, měl jen pramálo na výběr. „Je mi potěšením, Herr Hitler.“

Navzdory teplu si Hitler pro tuto příležitost vybral hnědý oblek s naškrobenou bílou košilí a modrou kravatou a různolící obličej vyzařoval mnohem žoviálnější rozpoložení než při jejich posledním setkání. „Pojďte dál, pojďte dál,“ vyzval Langeho a zavedl ho do příjemného chládku horské chaty. Na stěnách vstupní haly visela plátna, z nichž některá Lange ke svému překvapení poznával. Portrét prezidenta Hindenburga, Fridricha Velikého, kancléře Otty von Bismarcka. Reprodukce Canaletta. Doprovázela je řada rodinných portrétů. „Moje neteř,“ ozřejmil Hitler a pak ukázal na další obraz. „Moje matka.“ Hnědavé plátno prosvětlovala jen bledá vážná tvář a bílý krejzlík. Žena měla vlasy buď ostříhané nakrátko, nebo stažené z obličejů a svázané na temeni. Langeho však překvapilo, jak si jsou podobní.

Přesunuli se do reprezentativního sálu. Nad obrovským prostorem sahajícím přes dvě patra se klenul bohatě zdobený dřevěný strop. Vedle krbu viselo rozměrné plátno zachycující ležící nahou ženu a maličkého amorka s toulcem plným šípů, z nichž dva podává odpočívající krásce. Hitler hrdě pokynul k obrazu. „Poznáváte?“

„Samozřejmě, Herr Hitler.“ Langeho napadlo, jestli ho Vůdce snad zkouší. „Venuše a Amor od Parise Bordoneho. Nádherné dílo benátské renesance.“

„Bravo. Vidím, že se vyznáte.“

Lange na znamení skromných díky pokývl hlavou a odolal pokušení připomenout, že si dějiny umění ve Frankfurtu vybral jako svůj hlavní obor studia.

„Já za sebe, Paule, nejvíce obdivuji umění antického Řecka a Říma. Není totiž kontaminované Židy. Na rozdíl od toho zdegenerovaného moderního odpadu, který se produkuje dnes. Impresionisty považuji za vrcholně opovrženihodné a takzvaní hrdinové moderního umění, jako ten příšerný Španěl Picasso, jsou jen symbolem úpadku západní společnosti.“

Lange si držel klobouk před hrudí a pomalu jím otáčel. Nedvažoval se promluvit. Před vypuknutím války stejně jako řada jeho vrstevníků s moderním uměním aktivně obchodoval. Nyní se prodejem zabavených modernistických děl na mezinárodním trhu financovaly válečné operace.

„Pojďte.“ Hitler ho vzal za paži a vyvedl na rozlehlou kamennou terasu. Otevíral se odtud úchvatný výhled na Bavorské Alpy a člověku připadalo, jako by stál na střeše světa. Nad některými štíty se zachytilo jen pár chatrných obláčků; bílé chomáčky na jinak neporušené modré ploše. Vzdálenější vrcholky se rozplývaly v tetelícím se horkém vzduchu.

Hitler se uvelebil na zídce terasy s jednou nohou na zemi a nepříjemně dlouho si Langeho měřil. „Byl jste někdy v Rakousku?“

„Ano, ve Vídni.“

„Vyrůstal jsem v Linci. Nádherné město.“

Lange přikývl, ačkoli ho nikdy nenavštívil.

„Tajemstvím úspěchu v tomto životě, Paule, je znát hranice svých schopností a využívat své silné stránky. Nikdy jsem nepřestal litovat, že jsem nebyl nadán takovým malířským talentem, jak bych si býval přál.“

Lange se soustrastně usmál. „Ani já.“

Hitler překvapeně zvedl obočí. „Vy jste maloval?“

„Bídně.“

Hitler mu úsměv oplatil. „V tom případě jsem možná maloval o něco lépe než vy. Ale ne dost dobře. Alespoň pro mě samotného ne. A tak jsem zasvětil život politice a službě vlasti.“

Lange přikývl. „V čemž jste uspěl přímo brilantně.“ Proslychalo se, že si Hitler potrpí na chválu. Hranice mezi lichotkou a blahosklonností však byla ošidná. Z Hitlerova pousmání vyzařovalo vědomí úspěchu, na který ho nikdo nemusí upozorňovat.

„Láska k umění není v mých myšlenkách nikdy daleko. Mám ji v duši. Umění je krystalický projev toho nejušlechtilějšího v povaze člověka, krásy a citlivosti, lidské zkušenosti, samotných základů naší existence. Toho všeho, co nás odlišuje od zvířat.“ Zahleděl se na alpské vrcholky. „Mám takový sen, Paule. Chtěl bych vybudovat to nejvelkolepější muzeum na světě. Osmý div světa, poutní místo, kam se budou lidé vydávat poklonit se tomu nejskvostnějšímu, čeho je v umění člověk schopen.“ Odtrhl pohled od svého vzdáleného snu a znovu upřel oči na Langeho, jako by chtěl vidinu zhmotnit. „Vybuduji ho v Linzi. Bude to můj odkaz, který mě přetrvá. Dědictví nacismu v jeho nejčistší podobě.“ Odmlčel se. „Líbí se vám ta myšlenka?“ „Nesmírně, Herr Hitler.“

Vůdce se široce usmál. „Znamenitě.“ Sesedl ze zídky. „Jsem já to ale hostitel. Vždyť jsem vám ani nenabídl nic k pití. Omluvte mě na okamžik, jen si vezmu klobouk a hůl a zajdeme si na Mooslahnerkopf na šálek čaje.“

Vydali se dolů po stezce vinoucí se mezi stromy a za dvacet minut dorazili k čajovně. Hitler měl na hlavě měkký hnědý klobouk, svižně rázoval, rozmáchle se opíral o hůl a přitom vyprávěl, jak kdysi zvažoval, že Paříž srovná se zemí. Lange se v duchu zhroutil, navenek však jen překvapeně zvedl obočí a přikývl. „Když jsem ji ale teď uviděl na vlastní oči, mám dojem, že bych to nedokázal uskutečnit,“ přiznal Vůdce.

Lange odvážně poznamenal: „Bylo by pro mě zklamáním, kdybyste to udělal.“

Hitler po něm šlehl pohledem. „Vážně?“

„Za ta léta jsem Paříž důvěrně poznal, Herr Hitler. Její historie a architektura si v mnoha ohledech zaslouží obdiv.“

„Samozřejmě.“ Führer však nepůsobil ani zdaleka přesvědčeně.

Čajovna na Mooslahnerkopfu patřila k Hitlerovým oblíbeným podnikům. Neokázalá obdélníková stavba zabudovaná do svahu a obklopená borovým hájem. Přiléhala k ní věžička s kuželovitou střechou a okny po celém obvodu. Nezamířili nicméně hned do chládku čajovny, nýbrž je Hitler nejprve zavedl na travnatý výběžek ve tvaru podkovy. Pokynul Langemu, ať se posadí na dřevěnou lavičku s výhledem do údolí. Lange si odložil klobouk vedle sebe a povolil si kravatu. Z vycházky horkým odpolednem se celý zpotil. Hitler naproti tomu působil, jako by se ani nezahřál. Opřel se o dřevěné zábradlí lemující oblouk vyhlídky a hloubavě se na Langeho zadíval. Se svým Orlím hnízdem na vrcholku nad nimi, pár kroků od své čajovny a s výhledem na dechberoucí panorama za sebou Hitler působil dokonale ve svém živlu. Bezmála jako bůh. Nebylo těžké uvěřit, že neexistuje nic, čeho by nemohl dosáhnout.

„Vrtá vám hlavou, proč jste tady, vidíte?“

Lange se usmál a nedal najevo chaos, který se mu odehrával v nitru. „Ta otázka mě skutečně napadla.“

„Chci Monu Lisu.“

Langeho zamrazilo leknutím. Zatajil dech. „Ne pro sebe, abyste rozuměl. Pro své muzeum v Linci. Stane se jeho ústředním bodem. Zlatým hřebem celé expozice. Kde jinde by toto svrchované umělecké dílo mělo najít svůj domov?“

Lange otázku pochopil jako řečnickou a neodpověděl.

„A po vás chci, abyste ho získal.“

Lange ucítil, jak mu po zátylku stekla kapka potu.

„Pro německou říši.“ Hitler odvrátil hlavu opět k působivému výhledu. „Pochopitelně to nesmí vypadat, jako že jsme ji

ukradli. Vzbudilo by to mezinárodní odpor.“ Znovu na Langeho upřel chladné modré oči. „Plátno prostě zmizí. Uprostřed válečného chaosu by to nemělo být nic obtížného. Bude si to však žádat lstivost, odborné znalosti, a především trpělivost. Musíte si počkat na ten správný okamžik, Paule. Volte pečlivě. Může to trvat rok, dva, kdo ví? Zmizení Mony Lisy ale nesmí být žádným způsobem spojováno s Říší. „A pak se jednou v budoucnu,“ pokrčil rameny, „objeví v nějaké aukční síni kdesi na okupovaném území a my ji zkonfiskujeme a umístíme do bezpečí linecké expozice.“

Mezi muži se na dlouhou dobu rozhostilo mlčení. Langemu bylo zřejmé, že se nejedná o žádost, ale nevěděl, jak zareagovat. Nakonec pomalu přikývl se slovy: „Samozřejmě, Herr Hitler.“

„Výborně.“ Hitler se odstrčil od zábradlí a na okamžik dovolil praktickým záležitostí, aby upozadily snění. „Budete dočasně přijat do řad Wehrmachtu. Hodnost Hauptmanna by měla stačit. Přidělím vás ke Kunstschutzu. Předpokládám, že víte, co to je?“

Lange opět přikývl. „Obdivuhodná organizace, jejímž posláním je ochránit umělecká díla nepříteli, aby mu na konci ozbrojeného konfliktu mohla být bez úhony vrácena.“

Hitler se zářivě usmál. Vůbec si nepřipustil, že by Langeho nevinně pronesená poznámka mohla obsahovat stín ironie. „Skvěle jste to vystihl, Paule. Povýším vás do hodnosti Kunstoffiziera. Organizace vám bude hradit plat, náklady i pohodlné ubytování v Paříži. A dohlédnu na to, aby vám moje kancelář vystavila pověřovací dekret. Ten vám zajistí, cokoli budete potřebovat.“

Slunce se začínalo klonit k obzoru a stíny obou mužů v trávě se dloužily.

„Neumíte si představit, jaké pro mě bylo zklamání, že jsem se s Monou Lisou neměl možnost v Paříži setkat osobně.“

Nepatrně se odmlčel. „Spoléhám na to, že ho nebudu muset prožít podruhé.“

Nevyřčené důsledky případného dalšího zklamání zůstaly chvíli viset v teplém alpském podvečeru. Vzápětí se Hitler usmál, poklepal na zábradlí vycházkovou holí a prohlásil: „Pojďte, dáme si čaj.“

Lange vstal a vykročil za Vůdcem. Bylo mu jasné, že jeho život se právě nenávratně změnil.

Dlouho jen sedí s pohledem upřeným do prázdna, ztracená v myšlenkách a vzpomínkách, o nichž její posluchač tuší, že se mu s nimi nesvěří. Najednou se na něho otočí, jako by si právě uvědomila, že tam je. „Nedal byste si čaj, monsieur?“ Ani nepočká na odpověď, toporně se zvedne z křesla a dodá: „Nebude vám vadit, když si půjdu uvařit pro sebe?“

Návštěvník se usměje. „Vůbec ne.“ Dal by si raději kávu, ale nechce být na obtíž.

Za pár minut už stará paní opět sedí v křesle. Nakloní se ke krbu a postaví šálek na spodní římsu. „Ještě je moc horký a tady mi zase nevystydne úplně.“ Kostnaté prsty obemknou područky křesla. „Tak, kde jsem to skončila? Už vím. Londýn v červnu 1940.“ A pak pokračuje ve vyprávění.

Georgette byla kurážná mladá žena. I když, zase tak mladá už možná ne, jakkoli je to dneska opravdu hodně dávno, co mi bylo osmadvacet let. A troufám si tvrdit, že i vám. Jak bych vám ji popsala? Ani vysoká, ani malá. Holka samá kost, skoro žádné boky. Tak trochu kluk. Husté tmavé vlasy si stříhala na krátko, což v té době nebylo nijak zvlášť v módě. Nosila plisované sukně po kolena, k tomu boty s nízkou podrážkou a přes pravé rameno si obyčejně křížem přehodila odřenou koženou

brašnu. Tělo samá šlacha. Silná holka, na těle i na duchu. Člověk by si dvakrát rozmyslel, než by si ji rozházel.

Už několik týdnů trčela v Londýně. Zprávy z Francie ji rozrušovaly a vzbuzovaly v ní bezmocný vztek. Francie utrpěla porážku z rukou Němců. Příměří ji roztalo vedví a správou menší části území byla pověřena Pétainova kolaborující vláda, která jen vykonávala příkazy třetí říše. Říkalo se tomu *svobodná zóna*. Svobodného toho na ní ale moc nebylo.

Nastal jeden z těch dusných letních dní, kdy vzduch anglické metropole prosytí vlhkost a slunce se na bezbarvém nebi ukryje za závojem oparu. Georgette seděla u stolu v arkýři matčina domu v Kensingtonu. Okenními tabulkami dovnitř dopadalo sluneční světlo a v něm v nehybném vzduchu vázla trpytivá smítka prachu. Zkusila oslovit vlivnější matčiny přátele, jestli by se tu pro ni nenašla nějaká práce, kterou by mohla přispět k boji proti nepříteli. Bez úspěchu. V tuto chvíli právě formulovala dopis jistému generálovi Charlesi de Gaullovi. Otcův dávný přítel z diplomatického sboru ji informoval, že de Gaulle založil ozbrojenou složku Síly svobodné Francie, která sídlí přímo v Londýně. Prostřednictvím britského rozhlasu prý adresoval svým krajanům výzvu, aby se nacistické okupaci postavili na odpor. Tu ona ovšem nezachytila, a většina jejích spoluvlastenců zjevně také ne. A tak jí zbývala už jen poslední možnost, napsat přímo jemu.

Nestihla sesmolit víc než pár úvodních slov, když ji vyrušil zvonek. Dopáleně se bosky vydala po parketách v předsíni a otevřela dveře poslíčkovi v uniformě.

„Telegram, paní,“ oznámil jí a strčil jí do ruky obálku. „Tady mi to podepište.“ Podal jí linkovaný blok, aby se mu podepsala, a byl pryč. Nechal Georgette samotnou žasnout nad tím, kdo jí proboha může posílat telegram.

Vrátila se zpátky ke stolu u okna a posadila se. Když obálku roztrhla, úžasem zalapala po dechu.

Dostavte se prosím na schůzku s Charlesem de Gaullem zítra v 11 h STOP 4 Carlton Gardens SW1 STOP.

Co to má znamenat? Odpovídá jí na dopis ještě dřív, než ho vůbec napsala? Copak jí čte myšlenky? Telegram spíš než jako pozvánka vyzníval jako rozkaz, a ačkoli se sotva před chvílí chystala generálovi sama napsat, zda by se pro ni nenašla práce, celá se v duchu naježila.

Nic o tom člověku nevěděla. A přitom se zdálo, že on o ní ví úplně všechno — tedy, přinejmenším měl přesné informace, kde ji najít. Černé obočí nad vřelýma hnědýma očima se jí zachmuřilo.

Druhý den se ovzduší projasnilo. Po třídě Pall Mall vanul chladivý větřík a hladil Georgette po holých nohou. Letos si sluníčka moc neužily a zůstaly nezvykle bílé. I v obličejí, který jindy mívala v létě zlatavě opálený, působila Georgette bledě a bezbarvě. Pihy, jimiž měla po matce posetý celý nosík, jako by o to víc vynikly. Byla však pohledná, a kdekoli se objevila, lidé se po ní ohlíželi.

Na Waterloo Place se vydala vlevo a vítr jí kolem nohou rozevlával chrpově modrou sukni. Odbočila vpravo na Carlton House Terrace, kde se zelenaly stromy a skrápěly chodník i bílé klasicistní průčelí akademie věd flíčky slunečního světla.

Před portikem budovy s číslem popisným čtyři vyrostla zeď a z každé strany ji střežil jeden francouzský voják. Georgette vytáhla z brašny telegram a vytasila se s ním před jedním z nich. Strážný jí s úsměvem pokynul, ať jde dál. Když ho míjela, ještě za ní zavolal *bonne journée*. Byl to krásný pocit znovu slyšet francouzštinu.

Uvnitř hovořili francouzsky všichni a Georgette měla radost, že se jí naskytla příležitost jazyk znovu používat. Nějaká žena ve středním věku v tmavém kostýmku ji po nablýskaných schodech dovedla do patra. Vpravo na chodbě čekaly otevřené

dveře, z nichž se ozývalo vzdálené rachocení psacího stroje. Žena dvakrát zaklepala a uvedla Georgette do kanceláře. U stolu zavaleného dokumenty seděla za černým psacím strojem se zlatým nápisem mladší sekretářka. Měřila si Georgette o něco déle, než možná sama čekala. Snad ji ten výjev zaskočil — krátkovlasá mladá žena dívčího vzhledu v tmavomodrém letním svetříku a bílé halence s rozepnutým límečkem. Sukni jí ke stehnu tiskla hnědá kožená brašna. Sekretářka přichodí pokynula, ať se posadí. „Přijde, jakmile bude mít čas.“ Jako by snad o schůzku prosila ona jeho, pomyslela si trochu dotčeně Georgette.

Přesto samou nervozitou seděla jako na trní. Dobře věděla, že si ji sekretářka co chvíli pokradmu prohlíží. Nakonec se rozhodla, že ji vyzve pohledem na souboj, jen ať si vydrží civět. Žádný souboj se nekonal. Sekretářka oči okamžitě sklopila ke klávesám. V poslední době stál Georgettin život právě na takových miniaturních triumfech. Neměla totiž nejmenší tušení, co jí budoucnost chystá.

Dveře se náhle rozlétly a v nich se zjevil obr. Georgette sebou trhla. Muž musel sehnout hlavu, aby se neuhodil o zárubeň. Na sobě měl tmavou uniformu přepásanou koženým opaskem, šedou košili a tmavší vázanku, jejíž barvu nedokázala Georgette rozpoznat. Tmavohnědé vlasy ulíznuté dozadu se mu leskly pomádou a na levé straně je rozdělovala přísná pěšinka. Protáhlému obličejí vévodil ještě protáhlejší nos, pod nímž se skvěl pečlivě strížený knír. Nesmlouvavý výraz trochu mírnily přátelské hnědé oči s jantarovými skvrnkami, které nyní generál upřel na Georgette. Chvatně vstala.

„Mademoiselle Pignalová?“

Přikývla a málem nedokázala odtrhnout pohled od jeho gigantických uší. Na akademii výtvarných umění v Bordeaux se na hodinách portréту učili, že vrchol boltce by se měl nacházet v úrovni obočí a lalůček končit v úrovni nosu. Avšak

i s tak dlouhým nosem se de Gaullovy ušní boltce vzpíraly veškerým pravidlům.

Stroze ukázal bradou přes rameno do své svatyně. „*Entrez.*“

Následovala ho do prostorné pracovny s vysokými okny, z nichž měl výhled na ulici. Na psací stůl, který jako by právě přechkal hurikán, dopadaly úzké proužky světla. Místnost dusivě páchla po cigaretách a v paprscích slunce se dosud svíjely modravé stužky dýmu.

De Gaulle dosedl na židli s nízkým opěradlem. Zavržala, otočila se a střípek slunce, který teď dopadl generálovi na nos, vrhl stín přes celou polovinu obličeje. Za zády mu na zdi visela velkoformátová mapa Francie a na odkládacím stolku čekal telefon. Generál pokývl k židli naproti sobě a Georgette se usadila na samotný okraj sedadla.

Dlouhán vyprostil z náprsní kapsy balíček cigaret a vyklepl z něj předposlední. Přitom si Georgette zkoumavě měřil. Zapálil si gravírovaným mosazným zapalovačem amerického typu. „Tušíte, proč jste tady?“

„Měla bych?“

„V ideálním případě ne. Ale v téhle době člověk neví, komu se dá věřit.“ Naklonil se, zalovil ve zmeti dokumentů před sebou a vytáhl světle hnědou složku. Rozevřel desky a ze štosu papírů zvedl vrchní list.

Ukázala bradou. „To je moje složka?“

„Ano.“

„Divím se, že toho obsahuje tolik.“

Velmi upřeně se na ni zadíval. „Já taky.“ Potom sklopil oči do papíru, který spolu s cigaretou držel v prstech. „Marie Georgette Pignalová,“ četl. „Narozena v srpnu 1912. Matka Britka, otec Francouz Georges Pignal, sloužil v diplomatickém sboru. Vyrůstala v Bordeaux, ale plynne hovoří anglicky i francouzsky.“

Georgette si podrážděně vzdychla. „Copak jste si mě sem zavolał proto, abyste mi o mně vyprávěl to, co vím taky?“

„Ne, mademoiselle. Zavola jsem si vás sem proto, abych mohl posoudit to, co zůstalo mezi řádky nevyslovené.“ A ne-
vzrušeně se vrátil ke čtení dokumentu před sebou. „Při ma-
turitě jste prý obstála s výjimečným výsledkem. Dvačtyřicet
bodů z pětačtyřiceti.“

„Překvapuje vás to?“

„Podle toho, co jsem měl zatím možnost vidět, tak ano. Ale
naučil jsem se nikdy nesoudit knihu podle obalu.“ Pokračoval
ve čtení. „Absolvovala jste École Supérieure des Beaux-Arts
v Bordeaux a...“ odmlčel se a soustrastně zdvihl obočí, „váš
otec zemřel jen pár týdnů před tím, než jste se v přijímacích
zkouškách na akademii výtvarných umění v Paříži umístila
mezi uchazeči na prvním místě. Jistě by na vás byl nesmírně
pyšný.“

Georgette křečovitě zavřela ústa a zakousla se do spodní-
ho rtu. Otcova smrt vrhla temný stín na celá její mladá léta
a jizva, kterou zanechala, pořád ještě bolela. Georgette si však
umínala, že na sobě před tím studeným čumákem nedá nic
znát. Přesto jí v jeho vědoucím pohledu, kterým si ji měřil,
cosi napovíдалo, že se jí to příliš nedaří.

Vzal dokument do levé ruky, čímž si uvolnil pravačku, aby
mohl potáhnout z cigarety. „Po dokončení studia v Paříži jste
strávila dva roky na École du Louvre.“ Zvedl oči od papíru. „Co
jste tam studovala?“

„Copak to tam nemáte?“

„Ptám se vás, mademoiselle.“

„Dějiny umění.“

„Studium jste ovšem předčasně ukončila.“

„Přihlásila jsem se loni v srpnu jako dobrovolnice a při
evakuaci sbírek Louvru jsem pomáhala balit umělecká díla
k přepravě. Potom jsem se už do školy nevrátila a radši jsem
narukovala k pozemnímu vojsku.“

„Z jakého důvodu?“

„Válka byla na spadnutí. Chtěla jsem bránit svoji vlast proti německé invazi.“

Zvuk, který se ozval, zněl jako uchechtnutí, na generálovi však nebylo znát, že by ho její slova pobavila. „Úplně sama?“

Ironicky se usmála. „Klidně to tak mohlo dopadnout, pane generále, vzhledem k tomu, že podtajemník národní obrany utekl do Londýna, jakmile se Němci přiblížili na dostřel.“

Pokud de Gaullova tvář ještě nesla nějaké stopy pobavení, rázem se vytratily. Očividně ho tím urazila. „Pétain byl pevně rozhodnutý kapitulovat.“ Do hlasu se mu vloudil příkrý tón. „Chtěl příměří. Kolaborovat. Kdybych neuprchl, nechal by mě zatknout, protože jsem se postavil proti němu.“

Georgette vycítila posun v poměru sil a usmála se. „Já vím.“ Ukázala bradou na ruku, v níž generál držel cigaretu. „A vím taky, že snubní prsten nosíte na pravé ruce, protože o levou jste v minulé válce málem přišel.“

De Gaulle zrozpačitěl a podíval se na prsten.

„Jelikož to vypadalo, že toho o mně docela dost víte, dovolila jsem si cestou sem něco málo zjistit zase já o vás. Knihovna novinových výstřižků na Fleet Street je na informace zlatý důl a pro veřejnost funguje úplně zadarmo.“

Dlouze a zahlobbaně potáhl z cigarety a skrz vydechovaný kouř se zeptal: „A proč jste svou vlast opustila vy?“

„Nepochybuju, že víte i to, pane generále. Dostala jsem dovolenou z rodinných důvodů, abych mohla odjet do Londýna matce na pohřeb. Vzápětí přišla německá invaze.“ Vzdychla. „A já uvízla tady.“ Stále ji to pomyšlení plnilo bezmocným vztekem.

„Nápodobně.“ De Gaulle vstal ze židle, přešel k oknu a kouřil s pohledem upřeným na zelenající se náměstíčko venku. „A pořád si přejete sloužit své zemi?“

„Samozřejmě,“ ujistila ho dotčeně.

Otočil se k ní. „Pojďme se projít na vzduch.“

Po hlavní třídě The Mall nejezdila skoro žádná auta, a její načervenalý asfalt tak nyní vynikl výrazněji. S Obloukem admirality za zády se vydali na západ a v dálce před nimi ostře vystupovaly všechny křivky Buckinghamského paláce. Slunce vystoupalo už vysoko nad zelené listoví Svatojakubského parku na jihu a Green Parku na severu a stromy lemující jejich cestu rozptylovaly jeho světlo na chodníku do neustále se proměňujících obrazců.

Georgette si po boku generála, jemuž nedosahovala ani po ramena, připadala jako trpaslík a tady venku v ní jeho přítomnost a vzrůst vyvolávaly daleko větší bázeň, než když seděla naproti němu v kanceláři. Ve vojenské čepici působil ještě vyšší a kšilt stažený do čela mu do tváře vrhal hluboký stín. Nějakou dobu kráčeli pohroužení do mlčení, ze kterého byla Georgette celá nesvá.

Když generál konečně promluvil, vůbec to nečekala. „Co víte o Moně Lise?“

Georgette se chvíli vzpamatovávala. „Pomáhala jsem ji balit na její cestu na Loiru.“

„Na zámek Chambord, jak jsem pochopil.“

„Přesně tak. Vedení muzea se domnívalo, že bude jistější, když celá sbírka opustí Paříž a ukryje se do bezpečí před nálety a mimo dosah Němců.“

De Gaulle si odfrkl. „Ve Francii není mimo dosah Němců nic.“ Zastavil se a zapálil si další cigaretu. Georgette na něho trpělivě počkala, dokud opět nevykročili na cestu. Generál v ní probudil zvědavost. „Takže vy jste ji pomáhala zabalit?“

„Ano. Vyrobili pro ni speciální pouzdro z topolového dřeva a vyložili ho rudým sametem. Pak jsme ji v pouzdře uložili do bedny. Každá bedna dostala svůj kód: jeden, dva nebo tři barevné puntíky podle toho, co obsahovala. Žlutá barva označovala velmi cenná díla, zelená významná díla a červená pak světové poklady. Bednu s Monou Lisou jsme označili třemi

červenými puntíky, tedy nejvyšším možným skóre. Z červené kategorie ho dostala pouze ona.“

„Vzhledem k tomu, že jste na École du Louvre studovala dějiny umění, předpokládám, že o jejím původu ledacos víte.“

„O Moně Lise vím úplně všechno, pane generále.“

„Povídejte.“ Hleděl kamsi před sebe a kouřil, ale Georgette přesto tušila, že těm obřím uším nic neunikne.

„*La Joconde* je portrét manželky italského šlechtice Francesca del Gioconda. Někteří odborníci se domnívají, že obraz, který visí v Louvru, není její první portrét, který da Vinci namaloval. Jiní zase spekulují, že se ve skutečnosti jedná o feminizovaný autoportrét.“

De Gaulle se zarazil v půli kroku a shlédl na Georgette. „Opravdu?“

Vesele se zazubila. „Dost těžko, řekla bych. Kolem tohohle díla se tak hrozně mlží, že je s podivem, když ho tou kouřovou clonou člověk vůbec zahlídne.“

Generál si vzdychl a pokračoval v chůzi.

„S jistotou však víme,“ pokračovala Georgette, „že ji Leonardo da Vinci namaloval kolem roku 1503 na topolovou desku o rozměrech sedmdesát sedm krát padesát tři centimetrů, pouhých šestnáct let před svou smrtí. V roce 1515 nabídl da Vinci mu své mecenášství francouzský král František I. a da Vinci se na oslu vydal do Francie. S sebou si vezl řadu knih s črtami a několik nedokončených děl, včetně Mony Lisy. Leckdo věří, že obraz tou dobou ještě nebyl hotový a že ho da Vinci domaloval až poté, co se bezpečně usadil ve Francii. Cesta mu trvala okolo tří měsíců. Za uplynulá staletí se obraz ocitl v držení nejen Františka I., ale také Ludvíka XIV. a Napoleona Bonaparta, který s Monou Lisou údajně spal.“ Vzhlédla s veselým úsměvem ke generálovi. „Tedy, s tím obrazem.“

Jeho tváří se nemihl ani záchvěv úsměvu. Vlastně jí připadalo, že ji vůbec neposlouchá. Vtom se zničehonic zastavil